

فایده ی وزن گیری :

فایده ی دانستن وزن کلمات تشخیص حروف است که بوسیله ی آن می توان نوع و بناء کلمه را شناخت^۱.

تبصره :

در کلمه (= اسم و فعل)، حرفی را که برابر **ف** است **فَاء الفعل**، حرفی را که مقابل **ع** است **عین الفعل** و حرفی را که مقابل **ل** است، **لام الفعل** می نامند. لام الفعل های **رباعی** را لام الفعل **اَوَّل** و **دَوِّم**، و لام الفعلهای **خماسی** را لام الفعل **اَوَّل**، **دَوِّم** و **سَوِّم** نامیده اند^۲.

وزن کلمات دو وجهی :

کلماتی هستند که در وزن گیری دو وجه دارند؛ مانند : **حَسَّان** اگر از ریشه **حَسَن** باشد وزن **فَعَّال** است و اگر از ریشه ی **حَسَّ** وزن **فَعْلان** است.

^۱ . وزن در دو مقام مورد استفاده قرار می گیرد :

(۱) در مقام **تعلیم** که هر گاه استاد بخواهد حروف اصلی و زائد کلمه را به دانش آموز تعلیم دهد بجای اینکه یک به یک حروف اصلی و زائد را معرفی کند، وزن کلمه را به

او می گوید و او با توجه به وزن، حروف اصلی و زائد را تشخیص می دهد.

(۲) در مقام **فراگیری**، در این مقام دانستن وزن از این جهت وسیله ی تشخیص حروف اصلی از زائد است که علماء صرف ابنیه ی کلمه را همانطور که گذشته به چند دسته تقسیم کرده و اوزان هر بناء را بدست آورده اند. محصل [= فراگیر] با حفظ کردن و در نظر گرفتن اوزان هنگام برخورد به کلمه ای بدون مراجعه به کلمات همجنس، وزن آن را از میان اوزان مضبوطه پیدا می کند و حروف اصلی و زائد آن را با توجه به وزن بدست می آورد. (شرح رضی الدین استرآبادی رَجْمَةُ اللهِ بِر «شافیه ابنِ حاجب» چاپ بیروت ج ۱، ص ۱۲)

^۲ . **نکته پایانی مبحث وزن** : بحث وزن در تمامی افعال و أسماء معرب نه مبنی پیاده می شود ولی در حروف اصلاً مطرح نمی شود. **استاد سید سلمان حسینی** زاد الله

توفیقاته .